

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

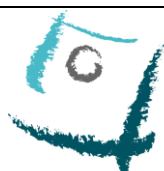
Inleiding

In deze fiche zal het museum- en tentoonstellingsbezoek van de Vlamingen in kaart gebracht worden op basis van de participatiesurveygegevens van 2004 (n=2849), 2009 (n=3144) en 2014 (n=3965). We delen daarbij de musea op in twee grote categorieën. Ten eerste onderscheiden we de kunstmusea of -tentoonstellingen, hieronder verstaan we de musea of tentoonstellingen voor hedendaagse of actuele kunst, de musea of tentoonstellingen voor oude of schone kunsten en musea of tentoonstellingen voor toegepaste kunsten. De tweede groep vormen de overige musea of tentoonstellingen, die hier niet-kunstmusea of -tentoonstellingen zullen genoemd worden. Hieronder vallen de musea of tentoonstellingen voor geschiedenis, heemkunde, volkskunde of archeologie, de musea of tentoonstellingen voor natuurkunde, technologie of wetenschap en andere musea of tentoonstellingen. Daarnaast maken we een onderscheid tussen occasionele bezoekers en frequente bezoekers. Occasionele bezoekers bezochten in het half jaar voor het interview één of twee musea of tentoonstellingen. Frequente bezoekers deden dit drie of meer keer. Alle cijfers weergegeven in deze fiche slaan op de laatste zes maanden voor het interview werd afgenomen bij de respondent.

We bespreken in deze fiche eerst hoe het bezoek aan musea en tentoonstellingen evolueerde in de laatste 10 jaar, aan de hand van de drie waves van de participatiesurvey (2004 – 2009 – 2014). Vervolgens zal het museum- en tentoonstellingsbezoek opgedeeld worden naar geslacht, opleidingsniveau en leeftijd om de museum- en tentoonstellingsbezoeker beter in kaart te brengen.

Trends in museumbezoek

In figuur 1 presenteren we een **trendanalyse** van de globale participatiegraad aan musea. Hierbij differentiëren we enerzijds tussen kunstmusea en tentoonstellingen en niet-kunstmusea en –tentoonstellingen, en anderzijds tussen occasionele en frequente bezoekers.

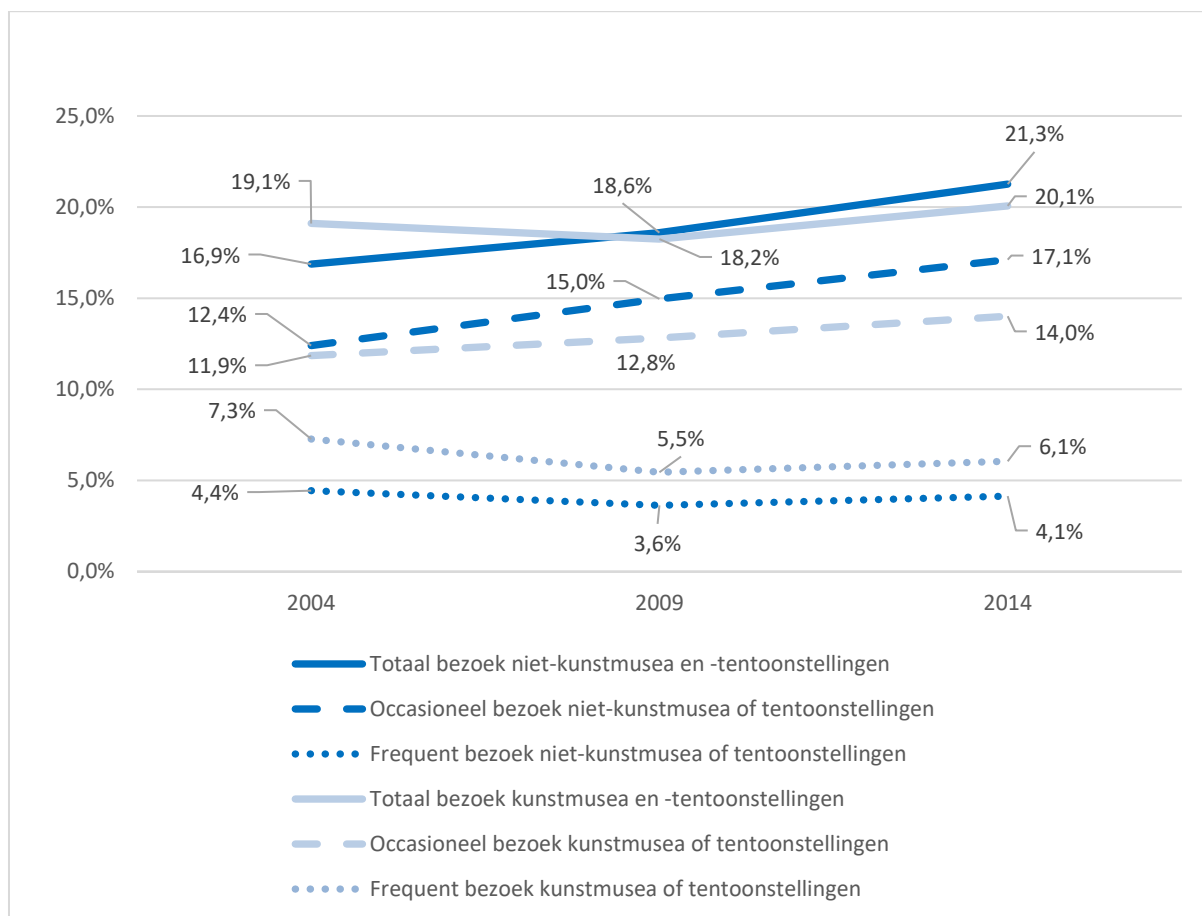
Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

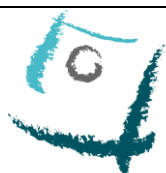
Mathijs De Baere - 2017

Figuur 1: Trends: museum- en tentoonstellingsbezoek over de drie waves van de participatiesurvey heen, Pas 2004, 2009 en 2014

Wanneer we de trends in het bezoeken van **niet-kunstmusea of -tentoonstellingen** tussen 2004 en 2014 bekijken, zien we in het **occasionele** bezoek een significante toename tussen alle drie de meetmomenten. Het percentage occasionele participanten is significant hoger in 2009 dan in 2004, en hoger in 2014 dan in 2009. Het aandeel van de bevolking dat aan **frequent** bezoek doet blijft echter stabiel over de drie meetmomenten heen. Wanneer we de occasionele en frequente bezoeken samentellen, komen we tot het globale aandeel van de bevolking dat naar een niet-kunstmuseum of tentoonstelling is geweest. Dit varieert van 16,9% in 2004, tot 18,6% in 2009, tot 21,3% in 2014. Hierbij verschilt de participatiegraad in 2004 niet significant van deze van 2009, maar zien we dat de participatiegraad in 2014 wel significant hoger is dan deze in zowel 2004 als 2009.

De trends in het bezoek aan **kunstmusea en tentoonstellingen** vertonen andere trends. Zo is bij het **occasionele** bezoek het aandeel in 2014 (14,0%) wel significant hoger dan in 2004 (11,9%), maar niet in vergelijking met 2009 (12,8%). Het **frequente** bezoek van kunstmusea en tentoonstellingen vertoont een daling sinds het eerste meetmoment. In 2004 was het aandeel van de bevolking dat frequent naar kunstmusea of -tentoonstellingen ging 7,3%. In 2009 wordt dit 5,5% en in 2014 6,1%. De participatiegraad in 2009 en in 2014 is significant lager dan deze in 2004. We zien het aandeel

Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

occasionele participanten dus stijgen over de jaren heen, en het aandeel frequente participanten dalen. Het aandeel van de bevolking dat in de laatste zes maanden naar een kunstmuseum of tentoonstelling is gegaan varieert over de drie meetmomenten tussen 18.2% en 20.1%, maar verschilt nooit significant ten opzichte van andere meetmomenten.

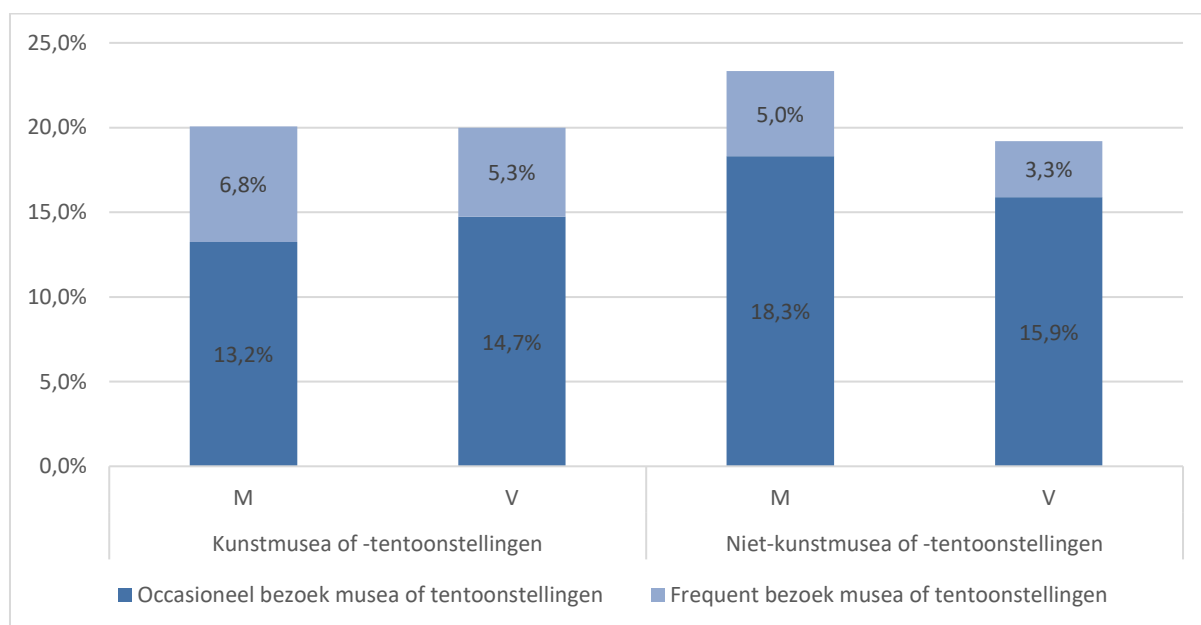
Uitdieping: museumbezoek 2014

In het tweede deel van deze fiche tonen we de participatie aan musea in 2014, opgedeeld naar geslacht, opleidingsniveau en leeftijd, om zo een diepgaander inzicht te krijgen in het profiel van de bezoeker. Hierbij worden de opdelingen van kunstmuseum of –tentoonstelling en niet-kunstmuseum of –tentoonstelling, en occasionele en frequente participatie aangehouden.

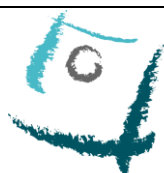
Geslacht

Allereerst wordt de participatie van mannen en vrouwen vergeleken. De genderverschillen in occasioneel en frequent bezoek aan kunstmusea of niet-kunstmusea worden weergegeven in figuur 2.

Bij **kunstmusea en –tentoonstellingen** is algemene participatiegraad, ongeacht of het om occasioneel of frequent bezoek gaat, gelijk bij mannen en vrouwen (20%). Het aandeel dat deze **occasioneel** bezoekt verschilt eveneens niet significant voor mannen en vrouwen. De **frequente** participatie bij de vrouwen ligt echter wel significant lager dan bij de mannen. Bij het bezoeken van **niet-kunstmusea en –tentoonstellingen** is zowel het aandeel dat deze **frequent** bezoekt, als het aandeel dat deze **occasioneel** bezoekt, significant hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Het aandeel dat een bezoek brengt aan niet-kunstmusea ligt bij de mannen (23,3%) significant hoger dan bij de vrouwen (19,2%).

Figuur 2: Museum- of tentoonstellingsbezoek vergeleken per geslacht, PaS 2014, n=3948

Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

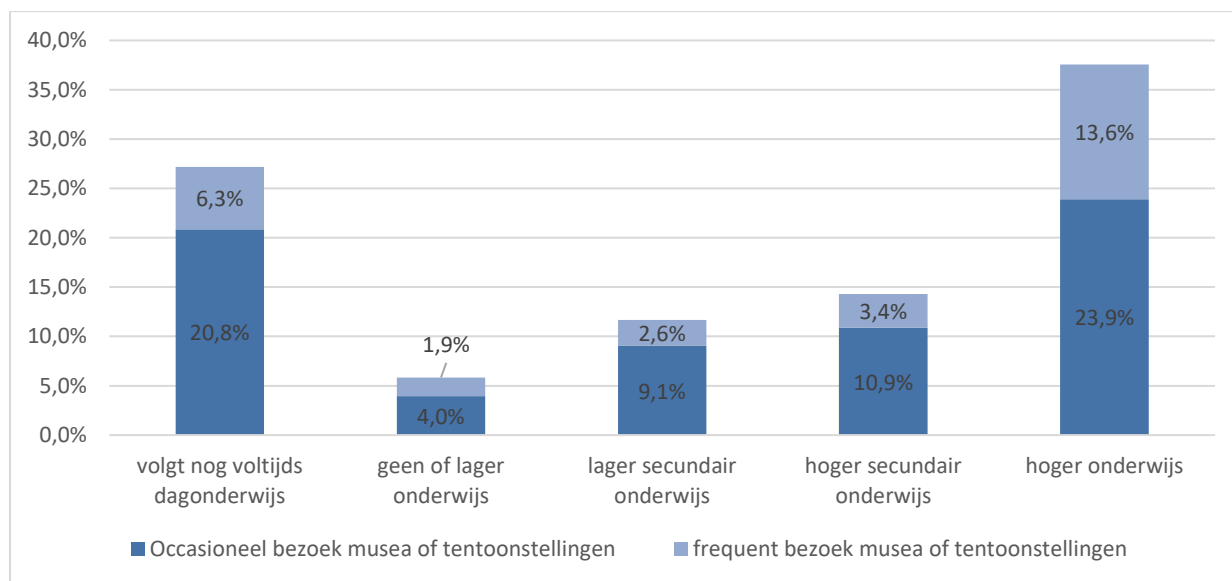
Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

Opleiding

In de opdeling van de museumbezoeken naar opleidingsniveau onderscheiden we vijf opleidingsniveaus: 1) een groep die nog dagonderwijs volgt (DO), 2) personen met geen diploma of enkel een diploma lager onderwijs (LO), 3) personen met ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs (LSO), 4) personen met ten hoogste een diploma hoger secundair onderwijs (HSO) en 5) personen met een diploma hoger onderwijs (HO). Bij de groep die reeds afgestudeerd is, zien we een algemene tendens naar meer participatie naarmate het opleidingsniveau hoger is. Ook bij de groep die nog dagonderwijs volgt is de participatiegraad zeer hoog.

Bij het **occasionele bezoek van kunstmusea en -tentoonstellingen** hebben diegenen die nog dagonderwijs volgen en de hoogst opgeleiden de hoogste participatiegraad (zie figuur 3). Deze is significant hoger dan bij de andere opleidingsniveaus. De personen met ten hoogste een diploma lager of hoger secundair onderwijs (LSO en HSO) hebben vervolgens een significant hogere participatiegraad dan de personen met een diploma lager onderwijs of geen diploma. Het **frequente** bezoek aan kunstmusea of -tentoonstellingen geeft gelijkaardige verschillen. Hier spannen de hoger opgeleiden echter alleen de kroon. Ze scoren significant hoger dan alle vier de andere groepen. Diegenen die nog dagonderwijs volgen hebben een hogere graad dan de drie overige opleidingsniveaus, die allen niet significant verschillen van elkaar qua frequente participatiegraad aan kunstmusea of -tentoonstellingen.

Figuur 3: Bezoeken van kunstmusea of -tentoonstellingen per opleidingsniveau, PaS2014, n= 3927

Bij het **occasionele** bezoek van **niet-kunstmusea en tentoonstellingen** hebben diegenen die nog dagonderwijs volgen en de hoogst opgeleiden de hoogste participatiegraad (zie figuur 4). Deze is significant hoger dan bij de andere opleidingsniveaus. De HSO-groep heeft vervolgens een significant

Kenniscentrum

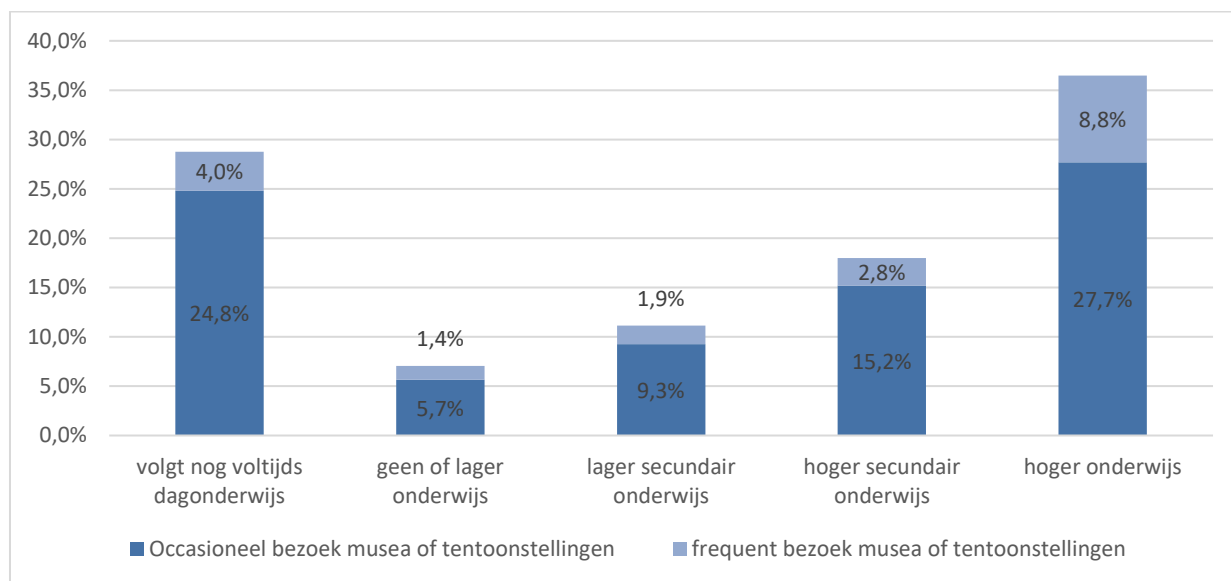
Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

hogere participatiegraad dan de personen met een diploma lager onderwijs of geen diploma, en diegenen met een diploma lager secundair onderwijs. De LSO-groep scoort ook significant hoger dan de LO-groep. Het **frequente** bezoek aan niet-kunstmusea of tentoonstellingen toont gelijkaardige verschillen. Hier spannen net als bij kunstmusea de hoger opgeleiden alleen de kroon. Ze scoren significant hoger dan alle vier de andere groepen. Onder deze vier andere groepen is het enige andere significante verschil dat de LO-groep lager scoort dan diegenen die nog dagonderwijs volgen.

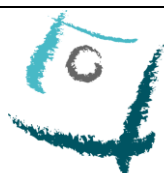

Figuur 4: Bezoeken van niet-kunstmusea of -tentoonstellingen per opleidingsniveau, PaS2014, n= 3927

Leeftijd

Om leeftijdsverschillen te bestuderen, delen we de respondenten op in vijf groepen: 15- tot 17-jarigen, 18- tot 34-jarigen, 35- tot 54-jarigen, 55- tot 64-jarigen en de 65+'ers.

De **algemene** participatiegraad aan **kunstmusea en -tentoonstellingen** kent een sterke daling na de jeugdijaren (een daling van ruim tien procentpunten) om vervolgens terug te stijgen tot de pensioenleeftijd. Wanneer we een onderscheid maken naar frequentie van participatie, zien we op het vlak van **occasionele** participatie aan kunstmusea en -tentoonstellingen dat de groep van 15-17-jarigen de kroon spant met een participatiegraad van 24,1% (zie figuur 5). Hun participatiegraad ligt hoger dan in alle vier de andere leeftijdscategorieën. Tussen de andere leeftijdsgroepen zijn de verschillen inzake occasioneel bezoek eerder klein en blijft de participatiegraad vrij stabiel. Pas bij de 65-plussers is er terug een significante daling op het vlak van occasioneel bezoek: het percentage dat occasioneel een kunstmuseum bezoekt daalt van 15,3% (55- tot 64-jarigen) naar 11,4%. Bij het **frequente** kunstmuseum- of -tentoonstellingsbezoek is er slechts één leeftijdscategorie die er bovenuit steekt: de 55- tot 64-jarigen. Op het vlak van frequente participatie onderscheiden zij zich significant van de 18- tot 34-jarigen en de 65-plussers. De reden waarom zij niet significant verschillen

Kenniscentrum

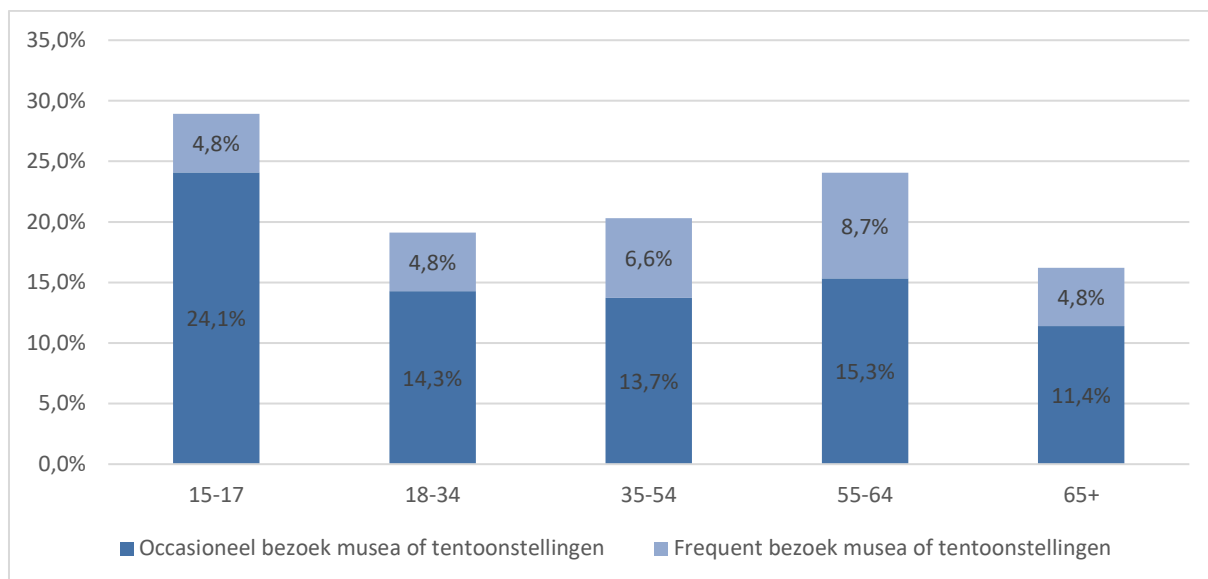
Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

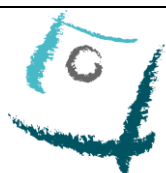
Mathijs De Baere - 2017

van de 14-17-jarigen is waarschijnlijk de kleine steekproef van deze groep, slechts 166, waarvan 8 frequente kunstmuseum-gangers zijn.

Figuur 5: Bezoeken van kunstmusea of -tentoonstellingen per leeftijdscategorie, PaS2014, n= 3948

Bij het bezoek van **niet-kunstmusea of -tentoonstellingen** stellen we eveneens vast dat de jongste groep over het algemeen de sterkste participatiegraad vertoont (zie figuur 6). Deze hogere participatiegraad van jongeren kan voornamelijk op het conto van de **occasionele** bezoekers geschreven worden, 31% heeft het afgelopen half jaar een niet-kunstmuseum of – tentoonstelling bezocht. Dit cijfer is merkkelijk hoger dan voor de vier andere groepen. Verder is de occasionele participatiegraad van de 18-tot 34-jarigen hoger dan die van de 55-tot 64-jarigen en de 65-plussers. De occasionele participatiegraad van de 35-tot 54-jarigen is ook significant hoger dan die van de 65-plussers. Voor het **frequente** bezoek aan niet-kunstmusea en -tentoonstellingen, zien we minder verschillen. Het enige significante verschil hier is dat de 55- tot 64-jarigen met 5.5% een hogere participatiegraad hebben dan de 18 tot 34-jarigen. De andere groepen verschillen niet significant van elkaar.

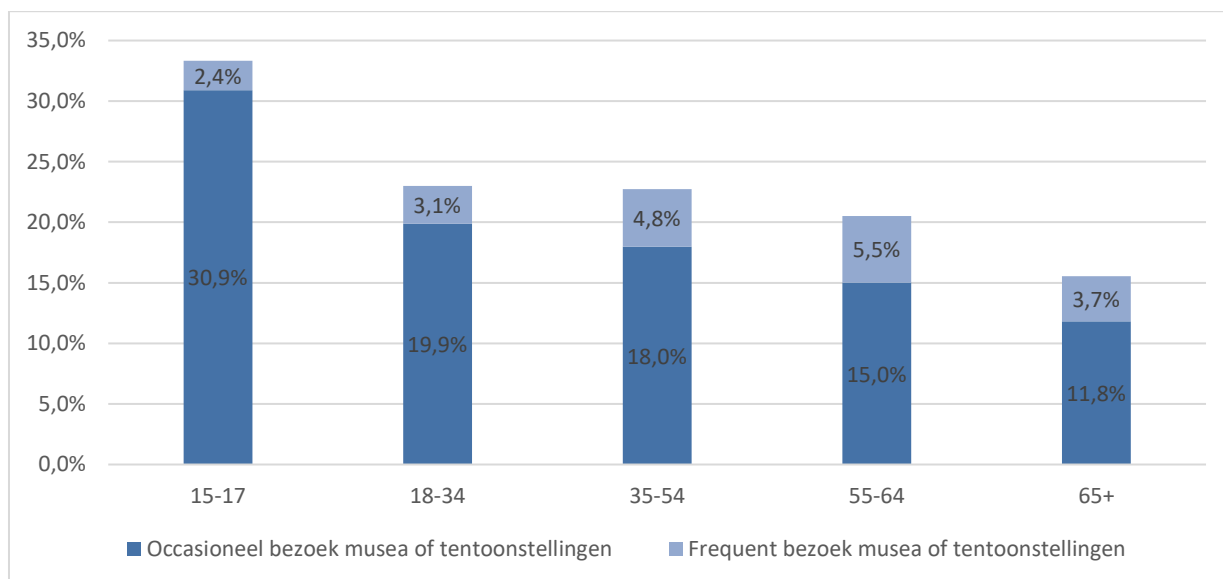
Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

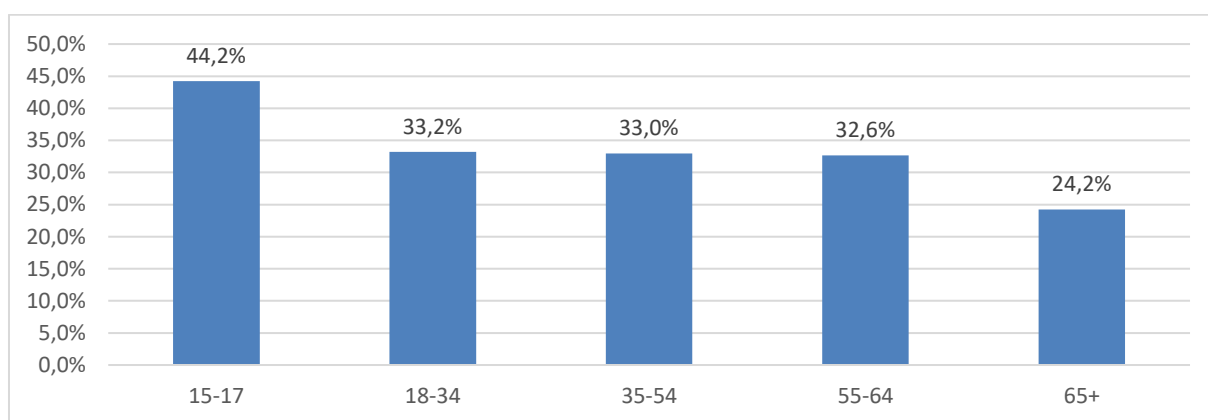
Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

Figuur 6: Bezoeken van niet-kunstmusea of -tentoonstellingen per leeftijdscategorie, PaS2014, n= 3948

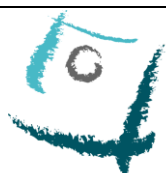
Wanneer we de twee soorten musea samennemen (zie figuur 7), komen we tot een verdeling waarbij de jongste groep de hoogste participatiegraad heeft (44,2%), gevolgd door de drie leeftijdscategorieën (33,2% tot 32,6%); bij de 65-plussers daalt de participatiegraad naar 24,2%.

Figuur 7: Bezoeken van musea of tentoonstellingen per leeftijdscategorie, PaS2014, n= 3947

Conclusie

Ongeveer 20% van de Vlaamse populatie bezocht in 2014 een kunstmuseum in de zes maanden voorafgaand aan de participatiesurvey. Een ongeveer gelijk aandeel bezocht een ander museum dan een kunstmuseum. Wanneer we deze cijfers vergelijken over de tijd, aan de hand van de drie waves van de participatiesurvey (2004, 2009 en 2014) zien we dat het occasioneel bezoeken van niet-kunstmusea stijgt, terwijl het frequent bezoek stabiel blijft. Het aandeel van de bevolking dat occasioneel kunstmusea en –tentoonstellingen bezoekt is hoger in 2014 dan in 2004. Het aandeel dat

Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie

FACTS & FIGURES

Trends in museum- en tentoonstellingsbezoek (2004-2009-2014)

Mathijs De Baere - 2017

frequent deze kunstmusea en –tentoonstellingen bezoekt ligt in 2009 en 2014 echter lager dan in 2004. Dit kan duiden op een verschuiving van frequente bezoekers naar occasionele bezoekers.

De verdere analyse van de gegevens van 2014 toont dat mannen vaker dan vrouwen occasionele en frequente bezoekers van niet-kunstmusea en –tentoonstellingen zijn. Ook blijkt de participatiegraad van occasioneel kunstmuseumbezoek hoger te liggen bij mannen dan bij vrouwen. Op vlak van opleiding zien we, in het algemeen, dat hoe hoger de opleiding, hoe hoger de participatiegraad is. Ook de groep die nog dagonderwijs volgt heeft een hogere participatiegraad. Deze verschillen zijn zeer sterk voor het occasionele bezoek, maar minder groot voor frequent bezoek. Op het vlak van leeftijd observeren we, als we alle musea samenvoegen, dat de jongste groep van 15-17-jarigen de hoogste participatiegraad heeft. De groepen van 15- tot 17-jarigen en 55- tot 64-jarigen zijn de twee leeftijdscategorieën met de hoogste participatiegraad voor kunstmusea en -tentoonstellingen. Het bezoek aan niet-kunstmusea en –tentoonstellingen daalt eerder bij de oudere leeftijdscategorieën.

Bronnen

- Participatiesurvey 2003-2004
- Participatiesurvey 2009
- Participatiesurvey 2014

Voor meer informatie over de participatiesurvey, zie: www.participatiesurvey.be .

Kenniscentrum

Cultuur- en
MediaParticipatie